

DE KAMER VAN SOCIALE WAARDEN

Menselijke waardigheid als fundament

Praktische Uitwerking 6

Organisatiehandboeken

Operationele procedures voor

wijkraden

Versie 0.9

Datum: 15 February 2026

Regeneratief Economisch Model

Opgesteld door:

Alexander Groenheide

Voorzitter

Stichting De kamer van Sociale Waarden

Naar de waardevolle Samenleving

info@dekvsw.nl

www.dekvsw.nl

 06 53 44 50 54

 Laurastraat 87, 6471 JJ Eygelshoven

 KVK: 97098817 | RSIN: 867909274

W: DeKvSW.nl | ubuntukids.nl |

civ-care.nl | civ-call.com | civ-ramp.nl | civ-camp.nl

 Samen bouwen aan een waardegedreven samenleving
Liefde – Samenwerking – Zorg voor elkaar

Inhoudsopgave

Inhoud

Inhoudsopgave	2
1. Doel en Reikwijdte.....	4
2. Juridische Verankering.....	4
3. Samenstelling en Mandaat.....	4
4. Taken en Bevoegdheden	4
5. Besluitvormingsprocedures	5
6. RC-Allocatieproces (Workflow).....	5
7. Financieel Beheer	5
8. Integriteit en Fraudeprotocol	5
9. Communicatie en Participatie	6
10. Geschillenbeslechting.....	6
11. Evaluatie en Verantwoording	6
12. Risicoanalyse.....	6
13. Conclusie	6
BIJLAGE A – Formeel Modelreglement Wijkraad (Artikelsgewijs).....	7
Artikel 1 – Instelling en Rechtspositie	7
Artikel 2 – Samenstelling en Benoeming	7
Artikel 3 – Bevoegdheden	7
Artikel 4 – Besluitvorming.....	7
Artikel 5 – Integriteit en Aansprakelijkheid.....	7
BIJLAGE B – Procesflow-diagrammen (PlantUML)	8
B1. Besluitvorming RC-claim.....	8
B2. Escalatieprocedure.....	8
BIJLAGE C – Governance-Matrix	9
BIJLAGE D – Aansprakelijkheidsanalyse (Jurisprudentieel Kader)	10
BIJLAGE E – Compliance-Checklist Wijkraad	11
BIJLAGE F – Modelbesluit + Voorbeeldnotulen + Motiveringsformat	12
F1. Modelbesluit RC-toekenning.....	12
F2. Voorbeeldnotulen (uittreksel)	12
F3. Motiveringsformat.....	12
BIJLAGE G – Rechtbank-proof Uitwerking (Wetsartikelen + Annotaties)	14
Artikel 6 – Zorgvuldigheidsbeginsel (art. 3:2 Awb)	14
Artikel 7 – Evenredigheidsbeginsel (art. 3:4 Awb).....	14
Artikel 8 – Motiveringsplicht (art. 3:46 Awb)	14

Artikel 9 – Transparantie en Openbaarheid (Woo).....	14
Artikel 10 – Aansprakelijkheid en Onrechtmatige Daad (art. 6:162 BW)	15
BIJLAGE H – Bestuurlijke Handreiking (Gemeenten & VNG-niveau)	16
1. Implementatiestrategie Gemeenten	16
2. Minimale VNG-standaard	16
3. Toezichtstructuur	16
4. Risicobeheersing op Gemeenteniveau.....	16
5. Intergemeentelijke Samenwerking	16
6. Conclusie Bestuurlijke Handreiking	17
BIJLAGE I – MEMORIE VAN TOELICHTING (Parlementair Niveau)	18
1. Aanleiding en Probleemstelling.....	18
2. Doel en Reikwijdte	18
3. Verhouding tot Bestaande Wetgeving.....	18
4. Rechtsbescherming	18
5. Aansprakelijkheid.....	19
6. Financiële Gevolgen.....	19
7. Administratieve Lasten	19
8. Artikelsgewijze Toelichting	19
9. Evaluatiebepaling.....	20
SLOTOPMERKING	20

1. Doel en Reikwijdte

Dit handboek beschrijft de operationele inrichting en werkwijze van wijkraden binnen het regeneratief economisch model.

Het doel is het waarborgen van transparante, rechtmatige en proportionele besluitvorming bij de toekenning van Regeneratieve Credits (RC's) en het beheer van commons-projecten.

2. Juridische Verankering

De wijkraad opereert binnen de kaders van:

- Grondwet der Nederlanden
- Gemeentewet (art. 124 autonomie)
- Algemene wet bestuursrecht (Awb)
- Wet open overheid (Woo)
- AVG
- Lokale verordeningen RC-systeem

Alle besluiten dienen te voldoen aan beginselen van behoorlijk bestuur:

- Zorgvuldigheid
- Evenredigheid
- Motiveringsplicht
- Transparantie

3. Samenstelling en Mandaat

- 7 tot 11 leden
- Democratisch gekozen binnen wijk
- Mandaatduur: 2 jaar
- Maximaal 2 opeenvolgende termijnen
- Integriteitseed verplicht

Rolstructuur:

- Voorzitter
- Secretaris
- Penningmeester
- RC-coördinator
- Auditcontactpersoon

4. Taken en Bevoegdheden

Wijkraden zijn bevoegd tot:

- Prioritering van commons-initiatieven
- Toekenning van RC's binnen vastgestelde kaders
- Lokale evaluatie van impact
- Advisering aan gemeenteraad

Wijkraden zijn niet bevoegd tot fiscale heffing of wijziging van landelijke RC-regels.

5. Besluitvormingsprocedures

Besluiten worden genomen tijdens openbare vergaderingen.

- Quorum: minimaal 50% + 1 aanwezig
- Besluit bij gewone meerderheid
- Stemming digitaal toegestaan bij noodzaak

Besluiten worden schriftelijk gemotiveerd en gepubliceerd binnen 14 dagen.

6. RC-Allocatieproces (Workflow)

- Stap 1 – Ontvangst claim
- Stap 2 – Peer-attestatie
- Stap 3 – Validatiecontrole
- Stap 4 – Besluitvorming wijkraad
- Stap 5 – Registratie in RC-systeem
- Stap 6 – Publicatie geaggregeerde toekenning

Afwijkingen vereisen expliciete motivering.

7. Financieel Beheer

- Jaarlijks RC-budget vastgesteld door gemeenteraad
- Transparante begroting
- Halfjaarlijkse financiële rapportage
- Onafhankelijke externe audit

8. Integriteit en Fraudeprotocol

- Meldplicht belangenverstrengeling
- Klokkenluidersregeling
- Random steekproefcontrole (5–20%)
- Escalatie naar regionale toezichtsraad bij ernstige vermoedens

9. Communicatie en Participatie

- Minimaal 2 wijkbijeenkomsten per jaar
- Digitale publicatie van besluiten
- Participatieplatform voor burgers
- Laagdrempelige klachtenprocedure

10. Geschillenbeslechting

Bezwaarschriften worden behandeld conform Awb.
Hoger beroep mogelijk bij regionale toezichtsraad.
Uiteindelijk beroep bij bestuursrechter.

11. Evaluatie en Verantwoording

- Jaarlijkse evaluatie van impact
- Rapportage aan gemeenteraad
- Onafhankelijke externe review elke 3 jaar

12. Risicoanalyse

Belangrijkste risico's:

- Machtsconcentratie
- Politieke beïnvloeding
- Gaming van RC-claims
- Onvoldoende participatie

Mitigatie:

- Mandaatrotatie
- Transparantie
- Externe audits
- Actieve burgerdialoog

13. Conclusie

De wijkraad vormt de kern van lokale regeneratieve governance.
Operationele duidelijkheid, juridische borging en transparantie zijn essentieel voor legitimiteit en vertrouwen.

BIJLAGE A – Formeel Modelreglement Wijkraad (Artikelsgewijs)

Artikel 1 – Instelling en Rechtspositie

1. De wijkraad is een openbaar functionerend advies- en uitvoeringsorgaan binnen het kader van de Gemeentewet.
2. De wijkraad bezit geen zelfstandige rechtspersoonlijkheid tenzij bij gemeentelijke verordening anders bepaald.
3. De wijkraad handelt binnen de grenzen van het Regeneratief Economisch Model en toepasselijke wetgeving.

Artikel 2 – Samenstelling en Benoeming

1. De wijkraad bestaat uit 7 tot 11 leden.
2. Leden worden gekozen door bewoners van de wijk via een openbaar en transparant verkiezingsproces.
3. De zittingsduur bedraagt twee jaar.
4. Herbenoeming is maximaal eenmaal toegestaan.

Artikel 3 – Bevoegdheden

1. De wijkraad is bevoegd tot prioritering van commons-initiatieven.
2. De wijkraad besluit over RC-toekenningen binnen vastgestelde kaders.
3. De wijkraad is niet bevoegd tot wijziging van wettelijke RC-systematiek.

Artikel 4 – Besluitvorming

1. Besluiten worden genomen in openbare vergadering.
2. Quorumvereiste: minimaal 50% + 1 van de leden.
3. Besluiten worden genomen bij gewone meerderheid.
4. Besluiten worden gemotiveerd en gepubliceerd.

Artikel 5 – Integriteit en Aansprakelijkheid

1. Leden melden mogelijke belangenverstremgeling voorafgaand aan besluitvorming.
2. Schending van integriteitsregels kan leiden tot schorsing of ontslag.
3. De wijkraad is aansprakelijk voor onbehoorlijk bestuur binnen de kaders van publiekrechtelijke aansprakelijkheid.

BIJLAGE B – Procesflow-diagrammen (PlantUML)

B1. Besluitvorming RC-claim

```
@startuml
title Wijkraad - Besluitvormingsproces

start
:Ontvangst RC-claim;
:Controle volledigheid;
if (Voldoet aan criteria?) then (ja)
:Agendering vergadering;
:Openbare bespreking;
if (Quorum aanwezig?) then (ja)
:Stemming;
if (Meerderheid voor?) then (ja)
:Besluit tot toekenning;
else (nee)
:Afwijzing;
endif
else (nee)
:Vergadering verplaatsen;
endif
else (nee)
:Verzoek tot aanvulling;
endif
stop
@enduml
```

B2. Escalatieprocedure

```
@startuml
title Escalatie en Geschillenbeslechting

start
:Bezwaar ingediend;
:Interne heroverweging;
if (Gegronde?) then (ja)
:Besluit aanpassen;
else (nee)
:Doorzenden regionale toezichtsraad;
if (Gegronde?) then (ja)
:Correctie besluit;
else (nee)
:Beroep bestuursrechter;
endif
endif
stop
@enduml
```

BIJLAGE C – Governance-Matrix

Rollen × Bevoegdheden × Aansprakelijkheid

Rol: Wijkraad

- Bevoegdheden: RC-toekenning, prioritering commons
- Verantwoordelijkheid: Motiveringsplicht, transparantie
- Aansprakelijkheid: Onbehoorlijk bestuur (publiekrechtelijk)

Rol: Voorzitter

- Bevoegdheden: Agendering, leiding vergadering
- Verantwoordelijkheid: Procedurele correctheid
- Aansprakelijkheid: Procedurele nalatigheid

Rol: Secretaris

- Bevoegdheden: Notulering, publicatie
- Verantwoordelijkheid: Correcte verslaglegging
- Aansprakelijkheid: Administratieve fouten

Rol: Auditcontactpersoon

- Bevoegdheden: Contact met toezichthouders
- Verantwoordelijkheid: Escalatie bij fraude
- Aansprakelijkheid: Meldingsverzuim

Rol: Gemeenteraad

- Bevoegdheden: Toezicht, vernietiging besluiten
- Verantwoordelijkheid: Democratische controle
- Aansprakelijkheid: Politiek-bestuurlijke verantwoordelijkheid

BIJLAGE D – Aansprakelijkheidsanalyse (Jurisprudentieel Kader)

1. Publiekrechtelijke aansprakelijkheid

Wijkraden opereren binnen het publiekrechtelijk kader van de Gemeentewet en de Awb.

Op grond van art. 6:162 BW (onrechtmatige daad) kan aansprakelijkheid ontstaan indien sprake is van:

- Onrechtmatigheid (strijd met wet of zorgvuldigheidsnorm)
- Toerekenbaarheid
- Schade
- Causaal verband

Relevante jurisprudentie:

- HR 9 januari 1987 (Amsterdam/Ilkon) – zorgvuldigheidsplicht bestuursorganen
- ABRvS 2 februari 2005 – motiveringsbeginsel en vernietigbaarheid besluiten
- HR 31 mei 1991 (Van Gog/Nederweert) – bestuurlijke aansprakelijkheid bij onbehoorlijk bestuur

2. Persoonlijke aansprakelijkheid raadsleden

In beginsel geldt functionele immuniteit voor besluiten binnen mandaat.

Persoonlijke aansprakelijkheid kan ontstaan bij:

- Bewuste normschending
- Ernstig verwijtbaar handelen
- Belangenverstrengeling

3. Aansprakelijkheidsbeperking

Mitigatie door:

- Duidelijke mandaatschrijving
- Besluitvorming conform Awb
- Collectieve besluitvorming (geen solo-besluiten)
- Externe audit

BIJLAGE E – Compliance-Checklist Wijkraad

Jaarlijkse Compliance-Checklist:

Governance:

- Mandaten actueel vastgelegd
- Integriteitseed afgelegd door alle leden
- Nevenfuncties openbaar geregistreerd

Besluitvorming:

- Quorum behaald bij alle besluiten
- Motiveringsplicht nageleefd
- Publicatie binnen 14 dagen

RC-Allocatie:

- Validatieproces gevolgd
- Random audits uitgevoerd
- Geen belangenverstrengeling geconstateerd

Financieel:

- Begroting vastgesteld
- Halfjaarlijkse rapportage gepubliceerd
- Externe audit afgerond

AVG:

- DPIA uitgevoerd
- Verwerkingsregister actueel
- Datalekprotocol getest

Escalatie:

- Klachtenprocedure beschikbaar
- Bezwaarafhandeling conform Awb

BIJLAGE F – Modelbesluit + Voorbeeldnotulen + Motiveringsformat

F1. Modelbesluit RC-toekenning

Besluitnummer: WR-2026-015

Datum: [invullen]

Onderwerp: Toekenning Regeneratieve Credits – Directe Zorg

De wijkraad besluit:

1. De ingediende claim (ID: XXXXX) goed te keuren.
2. 12 RC toe te kennen conform vastgestelde criteria.
3. Het besluit te registreren in het RC-ledger.
4. Publicatie van geaggregeerde gegevens in het wijkdashboard.

Grondslag:

- Reglement Wijkraad art. 3
- Awb (zorgvuldigheid en motivering)

F2. Voorbeeldnotulen (uittreksel)

Aanwezig: 8 leden (quorum behaald)

Agendapunt 4 – RC-claim ID XXXXX

Bespreking:

- Validatie positief (2 attestaties)
- Risicoscore laag
- Geen belangenverstrengeling gemeld

Stemming:

Voor: 7

Tegen: 1

Besluit aangenomen.

F3. Motiveringsformat

1. Feitenvaststelling:

[Omschrijving activiteit]

2. Toetsingskader:

[Verwijzing naar RC-criteria]

3. Beoordeling:

- Validatie voldaan
- Geen strijd met regelgeving

4. Conclusie:

Claim voldoet aan criteria; toekenning proportioneel.

5. Rechtsmiddelen:

Bezwaar mogelijk binnen 6 weken conform Awb.

BIJLAGE G – Rechtbank-proof Uitwerking (Wetsartikelen + Annotaties)

Deze bijlage bevat een juridisch verdiepte versie van het wijkraadreglement, opgesteld in formele wetsstijl, met verwijzing naar relevante wetsartikelen en bestuursrechtelijke beginselen.

Artikel 6 – Zorgvuldigheidsbeginsel (art. 3:2 Awb)

1. De wijkraad vergaart bij de voorbereiding van een besluit de nodige kennis omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen.
2. Indien onvoldoende informatie beschikbaar is, wordt de besluitvorming aangehouden.

Annotatie:

Dit artikel operationaliseert art. 3:2 Awb. Niet-naleving kan leiden tot vernietiging door de bestuursrechter.

Artikel 7 – Evenredigheidsbeginsel (art. 3:4 Awb)

1. De nadelige gevolgen van een besluit mogen niet onevenredig zijn in verhouding tot de met het besluit te dienen doelen.
2. Bij RC-toekenning wordt proportionaliteit expliciet gemotiveerd.

Annotatie:

Zie ABRvS 2 februari 2022 (Evenredigheidstoets nieuwe stijl).

Artikel 8 – Motiveringsplicht (art. 3:46 Awb)

1. Besluiten worden deugdelijk gemotiveerd.
2. De motivering bevat verwijzing naar toepasselijke RC-criteria.

Annotatie:

Onvoldoende motivering leidt tot vernietigbaarheid ex art. 8:72 Awb.

Artikel 9 – Transparantie en Openbaarheid (Woo)

1. Besluiten en notulen zijn openbaar, behoudens wettelijke uitzonderingen.
2. Gegevens worden geanonimiseerd conform AVG.

Annotatie:

Balans tussen openbaarheid (Woo) en privacy (AVG).

Artikel 10 – Aansprakelijkheid en Onrechtmatige Daad (art. 6:162 BW)

1. De gemeente is aansprakelijk voor onrechtmatige besluiten van de wijkraad.
2. Persoonlijke aansprakelijkheid van leden ontstaat uitsluitend bij ernstig verwijtbaar handelen.

Annotatie:

HR 9 januari 1987 (Amsterdam/Ikon); HR 31 mei 1991 (Van Gog/Nederweert).

BIJLAGE H – Bestuurlijke Handreiking (Gemeenten & VNG-niveau)

Deze handreiking biedt gemeenten een implementatiekader voor de inrichting van wijkraden binnen het RC-model.

Doel is bestuurlijke uniformiteit, rechtszekerheid en schaalbare toepassing.

1. Implementatiestrategie Gemeenten

Fase 1 – Verordening vaststellen (Gemeentewet art. 149)

Fase 2 – Pilot in geselecteerde wijken

Fase 3 – Evaluatie en juridische toets

Fase 4 – Regionale opschaling

2. Minimale VNG-standaard

Aanbevolen landelijke uniformering:

- Standaardreglement wijkraden
- Uniforme RC-criteria
- Model-DPIA
- Standaard auditprotocol
- Centrale kennisbank

3. Toezichtstructuur

- Gemeenteraad: democratisch toezicht
- College B&W: uitvoering en beheer
- Regionale toezichtsraad: escalatie en second opinion
- Onafhankelijke IT-auditor: systeemcontrole

4. Risicobeheersing op Gemeenteniveau

- Juridische toets vooraf (ex ante)
- Structurele evaluatie
- Verzekering bestuurdersaansprakelijkheid
- Transparante communicatie bij incidenten

5. Intergemeentelijke Samenwerking

Gemeenten kunnen via gemeenschappelijke regeling (Wgr) samenwerken voor:

- IT-beheer
- Auditcapaciteit
- Opleidingsprogramma's
- Juridische ondersteuning

6. Conclusie Bestuurlijke Handreiking

Uniforme implementatie binnen gemeentelijke autonomie is mogelijk mits duidelijke juridische kaders worden gehanteerd.

De VNG kan een faciliterende rol spelen bij standaardisering en kennisdeling.

BIJLAGE I – MEMORIE VAN TOELICHTING (Parlementair Niveau)

Datum: 15 February 2026

ALGEMEEN DEEL

1. Aanleiding en Probleemstelling

De inrichting van wijkraden binnen het regeneratief economisch model beoogt een institutionele versterking van lokale gemeenschapsvorming en zorgcapaciteit. Bestaande bestuurlijke instrumenten blijken onvoldoende toegesneden op de erkenning van niet-marktgebonden waardecreatie. Dit voorstel beoogt een juridisch robuuste structuur te creëren waarin lokale autonomie, transparantie en rechtsbescherming centraal staan.

2. Doel en Reikwijdte

Het voorstel voorziet in:

- Formele instelling van wijkraden als publiekrechtelijk opererende organen.
- Verankering van besluitvormingsprocedures conform Awb.
- Borging van integriteit en toezicht.
- Heldere aansprakelijkheidsstructuur.

3. Verhouding tot Bestaande Wetgeving

Het voorstel sluit aan bij:

- Art. 124 Gemeentewet (autonomie)
- Art. 3:2, 3:4 en 3:46 Awb (zorgvuldigheid, evenredigheid, motivering)
- Wet open overheid
- Algemene Verordening Gegevensbescherming

Het voorstel introduceert geen nieuwe fiscale bevoegdheden.

4. Rechtsbescherming

Besluiten van wijkraden kwalificeren als besluiten in de zin van art. 1:3 Awb. Hiertegen staat bezwaar en beroep open bij respectievelijk het bestuursorgaan en de bestuursrechter.

Dit waarborgt effectieve rechtsbescherming.

5. Aansprakelijkheid

De gemeente draagt in beginsel verantwoordelijkheid voor besluiten van wijkraden. Persoonlijke aansprakelijkheid van leden ontstaat uitsluitend bij ernstig verwijtbaar handelen (art. 6:162 BW en relevante jurisprudentie).

6. Financiële Gevolgen

De kosten betreffen:

- Opleiding en ondersteuning
- Audit en toezicht
- IT-ondersteuning

De financiering geschiedt binnen bestaande gemeentelijke kaders.

7. Administratieve Lasten

Administratieve lasten worden beperkt door digitalisering van processen en standaardisatie van motiveringsformats en auditprotocollen.

8. Artikelsgewijze Toelichting

Artikel 6 (Zorgvuldigheidsbeginsel)

Verplicht tot adequate feitenvaststelling voorafgaand aan besluitvorming.

Artikel 7 (Evenredigheidsbeginsel)

Waarborgt proportionele toepassing van RC-toekenningen.

Artikel 8 (Motiveringsplicht)

Voorkomt vernietiging door rechter wegens onvoldoende onderbouwing.

Artikel 9 (Openbaarheid)

Balanceert Woo-verplichtingen met AVG-bescherming.

Artikel 10 (Aansprakelijkheid)

Bevestigt publiekrechtelijke verantwoordelijkheid en beperkt persoonlijke aansprakelijkheid.

9. Evaluatiebepaling

Binnen drie jaar na inwerkingtreding vindt een onafhankelijke evaluatie plaats. De resultaten worden aan de gemeenteraad en, indien van toepassing, aan de Staten-Generaal aangeboden.

SLOTOPMERKING

De voorgestelde regeling versterkt lokale democratische betrokkenheid zonder afbreuk te doen aan rechtsstatelijke beginselen. Door duidelijke juridische verankering wordt bestuurlijke innovatie gecombineerd met rechtszekerheid.